

UOT 004:378.4

M.İ. İLYASOV, Z.R. CAMALOV, Z.Y. BƏŞİROVA

MƏKTƏBƏQƏDƏR TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ İNFORMASIYA TEKNOLOGİYALARINDAN İSTİFADƏ İMKANLARI HAQQINDA

Məqalədə Azərbaycanda məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin müasir tələblərə uyğun təşkilinin zəruriliyindən bəhs edilir. Uşaq bağçalarının interaktiv elektron vasitələrlə təmin olunması və tərbiyəçi müəllimlərin bu vasitələrin istifadəçisi kimi təkmilləşdirilməsi təklif edilir ki, bu da ölkəmizdə bu sahənin müasir səviyyədə inkişafına təkan verə bilər.

Açar sözlər: informasiya, texnologiya, məktəbəqədər təhsil, interaktiv, elektron vasitələr

1. Giriş. Məlumdur ki, təhsilin bünövrəsi məktəbəqədər təhsildən başlayır. Məktəbəqədər təhsil uşaqların erkən yaş dövründən intellektual, fiziki və psixoloji inkişafını, estetik tərbiyəsini, şəxsiyyət kimi formalaşmasını təmin edir, sadə əmək vərdişlərinə yiyələnməsinə imkan yaradır, uşaqda mövcud olan istedadı üzə çıxarıb, inkişaf etdirir. Bu prosesdə elektron informasiya texnologiyalarından istifadə edilməsi mühüm rol oynayır.

Hal-hazırda İnformasiya Texnologiyalarının (İT) imkanları kifayət qədər artır. Bununla da kompüter texnologiyalarından istifadə etməklə təhsilin keyfiyyətini yüksəltmək imkanı yaranır. Bunun üçün tədris metodik kompleksdən, video verilişlər, elektron lövhə, multimedia texnikası və s. kimi təlim vasitələrindən istifadə olunur. Dünya təcrübəsi bu baxımdan maraqlı kəsb edir.

2. Dünya ölkələrində elektron bağça. Təhsilin digər pillələrində olduğu kimi məktəbəqədər təhsil pilləsi də İT-dən istifadə edilməsi baxımından geniş imkanlara malikdir.

Artıq dünyanın bir çox ölkələrində məktəbəqədər təhsil sistemində İT-dən istifadə edilir. Bu ölkələr sırasından ABŞ, Rusiya, Finlandiya, Ukrayna, Belarusiya və s. misal göstərmək olar.

Məsələn, Belarusiyanın təhsil nazirliyi tərəfindən “Təhsil prosesində elektron vasitələrdən istifadə” adlı ustad dərsi (master-klass) təşkil olunmuşdur. Ustad dərində 33 nəfər tərbiyəçi müəllim və onların rəhbərlikləri iştirak etmişlər.

Belarusiya respublikasında məktəbəqədər təhsil sistemində müasir interaktiv elektron vasitələrin və bu vasitələrdən istifadə etməyi bacaran savadlı pedaqoqların hazırlanması əsas problemlərdən biri kimi diqqət mərkəzindədir. Bu məqsədlə, pedaqoqların kompüter biliklərinin təkmilləşdirilməsi üçün kurslar təşkil olunub. Kompüterlərdə SMART Notebook, STARBOARD və s. proqramlar yazılıb, xüsusi avadanlıqlar qoşulub. Beləliklə uşaq bağçalarında interaktiv elektron vasitələrdən istifadə etməklə, yüksək səviyyəli tədris prosesi təşkil olunur [1].

Rusiyada da məktəbəqədər təhsildə informasiya texnologiyalarından istifadə olunur. Orada “Elektron növbə” adlanan bir xidmət var. Həmin xidmətdən istifadə edərək, valideynlər evdə oturaraq kompüter vasitəsilə övladını bağçaya yazdırma bilər. Əgər valideynin istədiyi bağçada yer yoxdursa, onun övladı növbəyə düşür. Avtomatik olaraq öz yaşına uyğun qrupa yerləşdirilir [2].

Bundan başqa, Avropa ölkələrində də elektron bağçadan istifadə olunur. Belə ki, bu ölkələrdə təlimlər zamanı sensor elektron lövhədən, vərəqlədikcə nağıl danışan elektron nağıl kitablarından və s. istifadə olunur [3].

3. Azərbaycanda elektron bağça. Ölkəmiz bütün sahələr üzrə gün-gündən inkişaf etməkdədir. Buraya məktəbəqədər təhsil sahəsini də şamil etmək olar. Lakin təəssüf ki, bu təhsil pilləsinin sürətli inkişafından danışa bilmirik.

Hazırda respublikamızda məktəbəqədər təhsilin təkmilləşdirilməsi istiqamətində qeyri-hökumət və beynəlxalq təşkilatlarla birgə müəyyən tədbirlər həyata keçirilir. Uşağın məktəbəqədər yaş dövründə qazandığı bilik və bacarıqları onun gələcək həyatında əldə edəcəyi uğurlarda, şəxsiyyət kimi formalaşmasında mühüm rol oynayır. Buna görə də, bu dövrdən başlayaraq, uşaqda olan potensialı və müsbət keyfiyyətləri maksimum üzə çıxarmağa çalışmaq lazımdır. Bunun üçün İT-dən istifadəyə geniş yer verilməlidir və bu sahədə dünya təcrübəsindən faydalanmaq olduqca müsbət nəticələrə səbəb olar.

Hazırda Azərbaycanda 1680 məktəbəqədər təhsil müəssisəsi fəaliyyət göstərir. Onlardan 947-i şəhər yerlərinin payına düşür. Həmin məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin 1639-u dövlət, 41-i qeyri-dövlət məktəbəqədər təhsil müəssisəsidir. Həmin qeyri-dövlət təhsil müəssisələrində kompüter sistemindən istifadə edilsə də dövlət təhsil müəssisələrinin demək olar ki, heç birində informasiya texnologiyalarından istifadə edilmir [4,7].

Aparılan tədqiqatlar nəticəsində məlum olmuşdur ki, 2-4 yaşlı uşaqlar mouse qurğusu ilə işləmək, siyahıda olan şəkil və ya cizgi filmlərdən xoşuna gələnə açmaq, kompüter işə salmaq kimi fəaliyyətləri çətinlik çəkmədən qavraya bilirlər. Bununla da belə qənaətə gəlmək olar ki, məktəbəqədər yaşlı uşağın beyni müasir texnologiya vasitələrini qavramaq qabiliyyətinə malikdir. Bunu nəzərə alaraq, məktəbəqədər təhsil müəssisələrində təlim prosesində informasiya texnologiyaları vasitələrindən istifadə etməklə, uşaqların bu bacarığını inkişaf etdirmək olar.

Bunun üçün ilk növbədə bağçaların interaktiv elektron vasitələrlə o cümlədən, interaktiv lövhələr, noutbuklar, kompüterlər, proyektorlar, sensor ekranlar, stereo dinamiklər və s. ilə təmin olunmalı, Wi-Fi və s. vasitələrlə internetə çıxışı təmin olmalıdır. Həmin avadanlıqların düzgün düzülüşü nəzərə alınmalıdır. Məsələn, interaktiv lövhə və noutbuklar uşaqlarla aparılan məşğələlər üçün daha əlverişli yerdə yerləşdirilməli və quraşdırılmalıdır. İnteraktiv lövhələr günəş şüalarından qorunmalıdır. Video display terminalları və elektron hesablama maşınları ilə işləyərkən sanitariya qaydalarına, tərbiyəçilərin sağlamlıq göstəricilərinə nəzarət edilməlidir. Daha sonra tərbiyəçi müəllimlər maarifləndirilməli, İT biliklərlə zənginləşdirilməli, uşaqların təlim-tərbiyəsində bu texnologiyalardan düzgün istifadə edə bilmək üçün xüsusi bilik və bacarıqlara yiyələndirilməli, prezentasiya yaratmağı bacarmalı, Smart Notebook, STARBORD və s. xüsusi kompüter proqramlarını öyrənməlidir. Bunun üçün, müvafiq orqanlar tərəfindən bütün tərbiyəçi müəllimlərin kompüter biliklərinə yiyələnməsi üçün kurslar təşkil olunmalı, informasiya texnologiyalarının istifadəsi kimi sertifikatla təltif olunmalıdır. Beləliklə, pedaqoqların təkmilləşdirilməsi nəticəsində onlar interaktiv elektron vasitələrin istifadəçisinə və bu vasitələri məktəbəqədər təhsil proqramına uyğun hazırlayan mütəxəssisə çevrilir.

Məktəbəqədər təhsil üçün elektron tədris-metodiki komplekslərinin sorğu-informasiya modullarının aprobeiası təşkil olunmalıdır.

4. Nəticə. Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində yüksək texnoloji təhsil prosesinin inkişafına, müasir tədris vasitələrindən və müasir təhsil texnologiyalarından istifadəyə önəm verilməlidir. Elektron təhsil vasitələrindən istifadə etməklə, məktəbəqədər təhsilin effektivliyini yüksəltmək və təhsil prosesini xeyli genişləndirmək olar.

Ədəbiyyat

1. <http://ivyenews.by/obrazovanie/282-elektronnye-sredstva-obucheniya-v-doshkolnom-uchrezhdenii.html>
2. <http://erdetsad.ru/poleznaya-informatsiya/elektronnyie-ocheredi/>
3. <http://www.topmarks.co.uk/interactive.aspx>
4. <http://www.stat.gov.az/search/?q=m%C9%99kt%C9%99b%C9%99q%C9%99d%C9%99r&submit=>
5. <http://edu.gov.az/view.php?lang=az&menu=72&id=302>

6. FirəduN Nadir oğlu İbrahimov, RUFət Lətif oğlu Hüseynzadə. Pedaqogika. Dərslik. I cild. Azərbaycan Müəllimlər İnstitutu, Bakı, "Mütərcim" 2012. 706 s.
7. E. A. Лобанова. Дошкольная педагогика. Учебно-методическое пособие. Балашовский филиал Саратовского государственного университета им. Н.Г.Чернышевского, 2005. 71с.
8. "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu.Bakı, Qanun nəşriyyatı, 2009.

M.İ. Piyasov, Z.R. Camalov, Z.Y. Bashirova

On the opportunities of the use of information technology in preschool institutions

This paper deals with the importance of management of preschool educational institutions in compliance with the modern requirements. Providing kindergartens with interactive electronic tools is proposed, as well as improving teachers' knowledge to use these means, which will benefit the acceleration of development of this field, raising it to a new level.

Keywords: information, technology, preschool education, interactive, electronic tools

УДК 004:378.4

М.И. Ильясов, З.Р. Джамалов, З.Ю. Баширова

О возможностях использования информационных технологий в дошкольных учреждениях

Данная статья посвящена важности организации работы дошкольных образовательных учреждений в соответствии с современными требованиями. Предлагается обеспечение детских садов интерактивными электронными средствами и усовершенствование знаний воспитателей для использования этих средств, что позволит ускорить процесс развития этой области и поднимет ее на новый уровень.

Ключевые слова: информация, технология, дошкольное образование, интерактивный, электронные средства.

AMEA İdarəetmə Sistemləri İnstitutu

Təqdim olundu 04.05.2015